

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za ceilo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo trispodna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Pred volitvami. — Posl. učitelj Jaklič proti tovarišem. — Borba za zemljo. — Politične vesti. — Štajersko: Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Spominski večer Simona Gregorčiča. Razno. — Književnost in umetnost. — Raznoterosti. Podlistek: Gospod Seljak.

Pred volitvami.

Komaj en mesec nas še loči od volilnega boja za sestavo novega deželnega zbora kranjskega. Že danes je jasen bojni načrt slovenskih strank. S. L. S., t. j. nanovo etikizirana klerikalna stranka, hoče ohraniti vse kmetske mandate in, če možno, vzeti še par mestnih; narodnonapredna stranka hoče ohraniti vse svoje dosedanje mestne mandate ter pridobiti še idrijskega; mlada slovenska gospodarska stranka poizkusi iztrgati klerikalnem mandatu v kočevsko-ribniško-velikolaškem okraju, slovenski socijalni demokratje pa se samostojno sploh ne udeležijo kandidatur, nego bodo pač podpirali napredne kandidate. Že danes torej lahko rečemo, da nam bodoče volitve vobče posebnih presenečenj ne morejo prinesiti ter da ostane razmerje strank v bodočem deželnem zboru bistveno neizpremenjeno. Neznatno število novih mož, ki pride v zbornico, značaja novi biši zastopnikov kranjskega volilstva ne izpremeni skoraj prav nič.

Zanimiva pa bode borba dveh mladih in čilih strank s staro klerikalno stranko. Slovenska gospodarska stranka se poizkusi na Dolenjskem in Slovenska kmetska stranka (agrarna) se poizkusi na Notranjskem. Obe mladi stranki nastopata samostojno in neodvisno ter popularizirata svoj program v lastnih glasilih, v „Novi Dobi“ in v „Notranjcu.“ Ker se borita obe za

osamosvoje svojih okrajev od klerikalnega gospodstva in za uveljavljenje nepopačene ljudske volje ter zasledujeta povsem napredne tendence, moremo le želeli, da bi se njune ambicije v bodočem volilnem boju uresničile.

Prvič se zgodi torej, da nastopijo kranjski napredni duhovi bodisi v mestih, bodisi na deželi pod raznimi praporji, a z istimi ali vsaj bistveno skladnimi težnjami v borbo proti klerikalizmu, proti reakciji in za resnični napredek naroda. Ako si je zapisala slovenska gospodarska stranka na svoj prapor geslo „Gospodarski napredek nad vse! Vse delo zanj! Boj izkoriščanju in korupeiji!“ — potem moremo reči, da je isto geslo že davno tudi na programu narodnonapredne stranke. Prav tako moremo reči, da so načela kmetske stranke na Notranjskem integralni del programa narodnonapredne stranke. Ako pa sta se ustanovili dve posebni stranki, da intenzivno in konsekvntno izvršujeta posamezne dele programa narodnonapredne stranke, je to le na korist napredni in svobodomiselnih ideji. Izrazi so lahko različni, a pomen je isti. Razna pota vodijo v Rim; glavno je, da dospemo tja.

V tem smislu pozdravljamo torej kandidate mož vseh naprednih praporjev in želimo, da nastopijo volileci složno za može svojega zaupanja. V boj za kulturni in gospodarski napredek naroda! V boj proti klerikalnemu izkoriščanju ljudstva in korupeiji javnosti!

Posl. učitelj Jaklič proti tovarišem.

(Iz šolskih krogov.)

Klerikalizem je pognal v boj zoper vodstvo „Zaveze“ učitelja Jakliča, ki je svojim Slomškarjem v Idriji natvezaval o slabem vod-

je lega prišla med vratmi, ko jo je sod odrinil. In zakaj je potem tak star človek? Berač je, kaj ne... Pa živim tako. Bil sem grajski lovec, še rajše me je imel gospod. Nihče ne pozna tako dobro gozdov, kot Repec, je dejal. Zato me je imel tako rad, Bog mu daj dobro.“

Utihi je, kot da se je spomnil gospoda in gledal je zamišljeno proti gozdom, kot da je tam vse tisto, kar je minilo.

„Zato grem tako rad v gozd; prijetno je tudi zdaj, ko se človek domisli. Vidite, z gospodom je bilo pa tako,“ prižgal je pipo in pristopil bliže; govoril je tiše, kot da pripoveduje skrivnost, ki je ne sme vedeti vsak človek.

„Pravzaprav malokdo ve, kako je bilo, tudi govoriti nočejo ljudje o tem, ampak jaz vem, da je tako, kot vam pravim. Oženil se je bil drugič kot vdovec in pripeljal mlado žensko na grad. Ne vem, od kod je bila, ampak zdi se mi, da ni znala kranjsko. Držala se je precej in ni z nikomur govorila. Vse bi bilo dobro, pa se je vrnil takrat mlajši Seljak iz vojske... Sta pa menda že preje kaj imela, kot imajo besede taki mladi ljudje“ — povedal je to zelo potihoma — „vrnil se je in priletel je na grad in baje razbijal po sobah. Prej sta bila prijatelja z gospodom Velanom, vozila sta se skupaj in hodila sta skupaj na lov. Pa je moral oni

stvu. To je „Slovenec“ ponatisnil dan pred zborovanjem kranjskega učiteljskega društva. Pameten politik pozdravi vsako opozicijo in mi pozdravljamo tudi to „Slovenčevo“ izjavo. Na ta način pridemo do pravice in resnice.

Jaklič pravi: „Od leta 1899., ko je „Zaveza“ imenovala za častne člane oba načelnika narodno-napredne stranke, gg. Ivan Hribarja in dr. Tavčarja, ni „Zaveza“ in vsa okrajna učiteljska društva nič družega, kakor del politične organizacije narodno-napredne stranke — in glasilo „Zaveze“ — „Učiteljski Tovariš“, tudi glasilo narodno-napredne stranke. „Zavezniki“ so smatrali zadeve narodno-napredne stranke za lastne stanovske zadeve in so pognali vse učiteljstvo v politični boj v korist narodne napredne stranke, kdor pa ni ubogal, proglasili so ga za izdajico svojega stanu.“

To je v resnici vse drugače. „Sl. Narod“ je bil učiteljstvu jako naklonjen, branil je čast in poštenje šole in učiteljstva z veliko vnamo. To je storil zaradi lastne stranke in pravici na ljubo! Vsi napredni listi so storili isto. Seveda dr. Tavčar ima prvo besedo pri akcijski družbi za izdajo „Naroda“ in Narodni tiskarni. Župan ljubljanski Ivan Hribar je bil vedno odkrit prijatelj in zagovornik moderne šole. Oba sta pridobila s svojim delovanjem srca naprednega učiteljstva, zato sta bila imenovana pri skupščini „Zaveze“ od delegatov vseh učiteljskih družb enoglasno častnim članom. Ako bosta v bodoče dr. Šusteršič in škof ljubljanski toliko storila za učiteljstvo in moderno šolo kot ta dva moža, ju bomo zanesljivo imenovali častnima članoma. S tem bomo pokazali, da ne gledamo na strankarstvo, ampak na delo in naklonjenost do šole in učiteljstva. Kdor se kaže prijatelja šole in učiteljstva, deluje za občni

na vojsko in ta se je oženil med tem. Kaj pa, kdo ve, če pride kdo še kdaj iz vojske nazaj? Se je bila pa možila. In ko je prišel nazaj, je razsajal po gradu, kot nor in pravijo, da je obema pretil s pištolo. Kaj pa mi vemo, kako je? Slišali smo vpitje in ljudje so potem tako uganili. Pomirili so se bili z njim, a sovraštvo je ostalo. Saj veste, te vrste ljudje imajo vročo kri, ker imajo vedno z orožjem opraviti. Vozila se nista več skup in na lov nista več hodila. Gospa je bila pa taka, kot so take ženske. Živela je imenitno in se vozila po mestih. In tako sta se s Seljakovim spet imela na skrivaj. Človek je človek, spozabi se in pade, če je le priložnost. Iz tega je bil sin in vsi so govorili, čegav je... In zato sta se moža sekala na sablje. Nekaj dni potem je gospod Velan umrl, ona pa je odšla v mesto. Grad je sinov, ampak — dolgovi so. Pred nekaj leti je bil tu, in čisto je podoben njej, prav lep gospod je. Tako je bilo, čeprav pripovedujejo tako in tako. Mlajši Seljak ima vse to na vesti, pa tudi ne bo lehak odgovor dajal. Pravijo, da živi precej težko. Vsak človek ima pač vest. Gospoda Velana je bilo škoda, bil je dobra duša, Bog mu daj mir! Zmiraj se ga spominjam. Razšli smo se z grada in vse je zapuščeno tam. Včasih sem pri Seljakovih; gospod Seljak je dober človek in moder

Gospod Seljak.

Povest. Spisal Ivan Lah.

(Dalje.)

Kolikor sem poznal teh ljudi, so bili taki. Seznan se z vsakim, govori odkrito in je takoj, kot bi bil že star znanec.

„Kateri gospod je bil to?“ sem ga vprašal.

„To je bil gospod Velán, posestnik tega gradu. Saj se vidi grad,“ kazal je na grad, katerega stolp se je bolj in bolj kazal v jutranjem svitu. Drugo grajsko zidovje je bilo skrito za drevjem. „Zdaj je prazen. Vse mine, se pravi. Drugače je bilo včasih in s petelini smo imeli mnogo veselja. Vse je minilo na Dolenjskem. Stari časi so bili lepši, svet je bil drugačen. Jaz pomnim mnogo. Kar je gospod umrl, ni bilo več tako. Gospod je umrl, veste, to se pravi ne umrl, ampak tako je bilo, da nihče ne ve; gospoda imate svoje reči med seboj.“

Pogledal me ni ves čas, ko je govoril in je gledal v gozd. Vidno je bilo, da čaka zopet vprašanja, da bi povedal še dalje. No, ker ga nisem vprašal, je pravil sam:

„Mene je imel gospod v čisl. Saj sem bil skoraj celo življenje v gradu. Tudi nogo sem si tam zlomil. Vino smo pretakali, pa me

blagor, zato se priporočamo dr. Šusteršiču in ljubljanskemu škofu za svojo naklonjenost — imenovanje častnim članom „Zaveze“ potem ne izostane.

Da bi pa postala „Zaveza“ z učiteljstvom vred neiskren privesek nar.-napredne stranke vsled tega imenovanja, je neumna laž. „Zaveza“ ima strogo pedagoško didaktičko smer, politika je v njenih pravih omejena, le v toliko je dovoljena, kar spada v delokrog šolstva. V politiki je učiteljstvo popolnoma prosto. Da pa čuti z narodno-napredno stranko, je samo ob sebi umevno. Poznamo več učiteljev, ki se ne mešajo prav nič v političke boje, pa so zvesti pristaši učiteljskih društev in „Zaveze.“ Vsak ni rojen politik, zato se v to ne meša. Čemu bi takega preganjali in prerivali? Ako smo svobodomiseln, puščajmo vsakemu svojo ljubo prostost.

Umevno je samo na sebi, da se je učiteljstvo moralo nasloniti k eni ali drugi stranki, ker naša stanovska organizacija je nepolitična. „Slomškarji“ so izstopili iz naše organizacije in so napravili lastno „Zavezo“. Priklopili so se klerikalcem. Mi nismo marali storiti tega, ker nismo hoteli poljubovati biča, s katerim nas klerikalizem vedno tepe. Ako je dovoljena Slomškarjem v politiki svoboda, isto mora biti dovoljeno tudi nam. Napredno učiteljstvo je iz prepričanja delovalo za nar.-napredno stranko, in ne iz terorizma kakor trdi Jaklič. V politiki je vsak učitelj prost in prosto je z njim tudi glasilo „Učiteljski tovariš“. Ako je kaj pisal v prilog kake stranke, je storil to iz prepričanja, da zagovarja resnico.

Ako bi bil Jaklič resnicoljuben in ne pristen klerikalec, bi lahko ravno iz „Uč. Tovariša“ razvidel, kako nepristranko je pobijal napačna načela te ali one stranke. In učitelji smo dobili več prav rezkih, žaljivih odgovorov od tu in od tam. Pozabili nismo ničesar.

Ako prevdarimo svoje bojevanje na vsej črti, moramo soditi jako milo. V politiki smo začeli komaj živeti. Naš narod je bil do l. 1848. še suženj in popolnoma odvisen od birokracije in privilegiranih stanov. Ta suženjski duh še danes živi v veliki meri med nami. Naravno je, da se ga ne moremo otresti kar čez noč. Kdor bi hotel vse na mah pridobiti, vrediti in doseči, bi butal z glavo ob trdo skalo. Naravni zakon je, da iz malega zraste veliko, a pri tem je treba vztrajnega in premišljenega dela na zdravi podlagi. Komaj zadnje čase je oživel pri nas pravi demokratični duh, a tudi ta se ne bo mogel na mah in na vsej črti udomačiti; polagoma, zanesljivo in previdno se mora ta popolnovati, dokler ne dospemo na višek. Mladi svobodomiseln demokrati bodo zanesljivo polagoma prišli na površje, ako bodo vztrajno in premišljeno imeli vedno pred očmi občni blagor našega naroda.

mož. Sicer pa sem že star, dolgo ne bom. Veseli me pa še zmiraj laziti po gozdih. Vsega se človek domisli“ . . .

Umolknil je in bilo je, kot da se je zamislil v svojo povest ali pa je mislil na gospoda. Zvesto srce imajo ti ljudje in hlapčevstvo jim je prirojeno . . .

Ime Seljak sem slišal že preje, no, marsikaj je bilo nejasnega in ti ljudje povedo pač po svoje.

Starec se je bil ogledal po solncu; no, še ni vzšlo.

Privzdignil je klobuk pa rekel:

„Če bi gospod kaj potrebovali, pa naj pokličejo mene! Repec mi pravijo, pozna me pa vsak. Prinesem vam, če kaj hočete,“ posmejal se je prijazno in pristavil: „Zdaj pa moram naprej na delo.“ Odšel je in se ni več ozrl. Šel je ob strugi in izgubil v grmovju.

Po dolinah je ležala še gosta, siva megla, ki pa se je začela leno umikati dalje v gozde, kot da bi iskala skritih kotov, kamor bi se skrila pred zmagovitim sovražnikom — solncem. Vrhovi gričev so se polagoma zasvetili obsijani od prvih žarkov jasnega mladega solca in cerkvice na golih vrhovih so se pokazale bele, osvetljene . . . Krasno je, ko vstaja mladi dan. Bolj

Učiteljstvo je strogo svobodomiselnega demokratičnega naziranja. Prosveta našega naroda mu je vodilna moč, radi česar bije boj na življenje in smrt zlasti proti klerikalizmu, ki hoče naš narod obdržati v temi nevednosti, neizobrazbe in površnega napredka. Klerikalizem vidi to nasprotujočo mu velesilo, zato se je zaklel razbiti vodstvo učiteljstva po zgledu sv. evangelija: Ubimo pastirja, in ovce se bodo same razšle!

Ta posel je prevzel Jaklič sam, a je premajhen, da bi prišel po tej poti učiteljstvu do živega. Sam je ponižni sluga klerikalizma in kot tak želi napraviti razpor med učiteljstvom.

Učiteljstvo je že davno na vsej črti delavno, a prave organizacije, navodil in vzpodbuje ni bilo do sedaj. V Radoljici pa se je tudi to vredilo. Vredilo se bo polagoma v raznih društvi po Peskovem navodilu ter se bo delo tako pričelo v koncentričnem smislu, tiho in mirno na vsej črti.

Učiteljstvo išče delavcev in ne sanjačev, sodi pozitivno delo in ne strank ali strankarstvo. Vredilo je svoje delo v duhu časa; če hočejo drugi za njim ali ne, na to se ne ozira. Iz tega sedaj lahko razvidi Jaklič, da na tem polju smo lahko edini vsi, tu imamo vsi dela dovolj — čast, denar in svoboda bodo za nameček. Naše geslo je: izobrazba, izobrazba in tisočkrat izobrazba, vse drugo bo navrženo!

Rekli smo že, da v politiki smo svobodni. V naši organizaciji ima pa vsak prostor, kdor priznava sedanji svobodomiseln šolski zakon ter ne pljuva v lastno skledo. V politiki se je naslanjalo učiteljstvo na narodno-napredno stranko, ker na klerikalno se ni moglo in ni smelo, ker je bila vedno odkrita nasprotnica moderne šole in učiteljstva. Ako ni hotela ali ni mogla učiteljstvu nar.-napredna stranka urediti gmotno stališče kakor bi bilo želeli, čeprav je imela v rokah moč za to, to je potem zadeva stranke same in ne učiteljstva. Zato pa žanje uspehe delom primerne. Sedaj pa prašamo Jakliča, zakaj se pa ni klerikalizem potegnil za gmotno stanje učiteljstva? Zakaj je bil ta za kulturo-nosce in pionirje prosvete vedno in na vsej črti sovražjen? Zakaj je bila vedno šola prokletstvo za naš narod? Zakaj si ni znala pridobiti ta stranka sre učiteljstva? Zakaj?! . . . Ker ni hotela in tega tudi danes noče.

Iz tega je jasno, da tega niso krivi voditelji učiteljske organizacije, marveč so krivi voditelji organizacije obeh političnih strank. Največjo krivdo pa zadene klerikalno stranko, za katero je šola prokletstvo še danes. Kdor tega ne verjame, naj proučuje zgodovino klerikalne gonje proti šoli in učiteljstvu po časopisih in v deželnem zboru v naši deželi od leta 1890.

Naš ideal je: Stanovska organizacija, ki sloni na uveljavljenem šolskem zakonu, na demokratičnem narodno-naprednem versko-svobod-

in bolj se kažejo zeleni gozdi smrek po gričih in po obronkih, vsa pokrajina se začne odkrivati v obnovljeni krasoti, kot da se je umila v jutranji rosi. Zato je tako lepa. Zadnje megle se umaknejo iznad reke, in zasije reka kot dolg pas srebrnih biserov in se zasveti v solncu. Po dolini zaveje lahen jutranji veter in veje dreves in grmičevja zatrepetajo v njem in po travi se začne migljanje. Smreke zašume v gozdu glasneje in glasneje in lahen šepet, kot ganljiva bajka o mlademu jutru, gre po celi dolini ob reki.

Zagledal sem se bil v to krasoto mladega pomladanskega jutra v dolenski dolini ter obstal ob robu velikega smrekovega gozda. Daljni Gorjanci so se že zakrili v sivem somraku, kot da jih je sram, da so tako dolgo branili solncu pogledati v krasno dolensko zemljo. Solnce je vstajalo nad njimi, mogočno, zmagovito in vsa dolina je kot v veselju zatrepetala in zašumelo je po nji. Zalesketali so se travniki in med njimi se je vila reka, veselo šumeča po zeleni strugi; videlo se je, kako cela pokrajina izpreminja barve, ko vstajajo iz gor meglice in hite k oblakom, da se združijo in kot zle moči zabranijo junaku solncu gledati mlado zemljo. Taka so jutra na Dolenjskem . . .

nem stališču, ki mora imeti v prvi vrsti pred očmi blagor našega stanu in šolstva, v kateri je vsak član politično svoboden.

S tem smo povedali odkrito svoje mnenje. Ako komu to ne ugaja, prosimo pojasnila! Dogovorimo se kot možje in ne kot otročaji samo z zabavljanjem in zmerjanjem!

Borba za zemljo.

Spisal dr. Bogumil Vošnjak.

(Konec.)

Pruski zakon o razlastitvi je nečuvčen napad na osebno posest. Tako je zaslepela reakcionarne Pruse narodnostna in plemenska strast, da so čisto pozabili na svoje konzervativne interese. Zakon nalaga posebni komisiji dolžnost, razlaščevati vsa ona zemljišča, ki so potrebna v svrhu naseljevanja nemškega življa. Členi te komisije bodo lahko skoraj po lastni volji gnali poljske kmete z lastne zemlje, z lastnega ognjišča. Tak zakon škoduje najbolj onim strankam, ki smatrajo osebno posest za popolnoma nedotakljivo. Kdo pa jamči pruskim junkerjem, da se kaka druga stranka kdaj ne posluži tega sredstva in proklamuje tudi svoje posebno „javno dobro“? — Ti plemeniti polabski svinjerejci si niso v svesti, kako opasen je ta slučaj za prihodnost. Led je prebit. Vsled takega ekspropriacijskega zakona izgublja osebna posest svojo nedotakljivost. Ta slučaj je prav poučen in dokazuje, kako mogočne so včasih antipatije rase; najhujši reakcionarji pozabljajo na važnost takega pravnega instituta, kakor je osebna lastnina, in izkušajo le uničiti svojega nasprotnika.

Zakon se sedaj še pretresuje v odseku pruskega deželnega zbora. Prvi vladni predlog je padel v odseku. Nato se je predložil nekak kompromisni predlog. Ublažil se je zakon v toliko, da sme komisija razlaščevati samo v onih krajih, kjer je boj med Poljaki in Nemci najhujši, in sicer ležijo ti kraji v zapadni Prusiji in v vladnem okraju Bydgošč. Načelno se ni s to izpremembo seveda nič predručilo; zakon ostaja odiozen, kakršen je bil doslej. Vlada je izjavila, da smatra neomejeno eksproprijacijo za edino pravilno, ker je le na ta način mogoče uspešno braniti dozdevno nemško posest. Naravno, zakon ne bo imel v tej obliki onega uspeha, ki bi ga imel v prvotni. A kršile so se podlage, na katerih se dviga osebna lastnina. Konzervativcem se je menda tudi dozdevala stvar še vedno opasna, ker so podali izjavo: „Stranka stoji kakor prej na stališču, da se ne sme razlaščevati v politične svrhe“. In vendar so glasovali v odseku za predlog. Svota 400 milijonov, ki se je prvotno nameravala dati na razpolago razlastitveni komisiji, pa se je znižala na 275 milijonov.

II.

Pred menoj je nekaj zašumelo. Iz gozda mi je prišel nasproti velik kosmat pes in se je ustavil nekaj korakov pred menoj. Gledal me je s tisto nezaupnostjo psa, ki hodi s svojim gospodarjem in naleti na tujega človeka. Gledal me je nekaj časa, potem pa zalajal z močnim grmečim glasom, ker je čutil gospodarja blizu. Takoj nato je stopil iz gozda visok mož, z dolgo osivelo brado, z lovsko leseno pipo v ustih in s črno kučmo na glavi. Imel je na sebi blede-zelene lovsko obleko in visoke škornje s trdimi golenicami.

„No, Sir,“ je zaklical psu, ki je takoj spoznal svoj pregrešek in menda v znamenje kesanja poniknil glavo. Obraz moža je kazal dobrodušnega, prijaznega človeka.

Obstala sva za trenotek drug proti drugemu brez besede. Njegov obraz se mi je zdel znan. Spomnil sem se, da se je v nedeljo peljal skozi vas z neko gospodično in z gospodom srednjih let. Pes se mi je približal, mahal počasi z velikim repom ter se dobrikal po pasje.

Mož je privzdignil kučmo, a samo nekoliko, da se ni dalo spoznati, ali v pozdrav, ali

Z veliko napetostjo pričakujemo nadaljevanja borbe Poljakov za svojo zemljo. Borba se bo omejila po novem zakonu na nekoliko okrajev, in boj bo lažji za Poljake. Uspešnost te borbe sloni na krepko razvitem združništvu, ki so si ga ustvarili Poljaki. Vsi ti milijoni, ki so si jih prištedili poljski kmetje in ki leže v poljskih denarnih zavodih, so najboljše orožje proti pruski vladi.

Ako mora kak narod pretrpeti toliko gorja, ko poljski narod v Prusiji, prikipeta tudi plemenski srd proti tlačiteljem. Ni sredstva, ki bi moglo bolj učinkovati na narodnostni srd, ko je razlaščevanje zemlje. Zakon sovražne države goni Poljaka z rodne grude, tak zakon pretrga z brutalno silo vez, ki veže človeka na zemljo, ki so jo obdelovali njegovi pradedje. Koliko srčnih vezi, dragih spominov in tradicij skuša iztrebiti tak zakon! Pa posledica je druga. Vse to, kar je doslej spalo v notranjščini poljskega poljedelca, bo vzplamtelo silno in jarko v trenutku, ko ga bo gnala tuja država z rodne zemlje. Vsa nedotakljiva sila matere zemlje bo vzbudila le nov, neugasljiv srd izgnanca.

In praktični uspeh tega zakona za druge Slované? Dokler se ne spravijo Poljaki in Rusi, ni misliti na pravo slovansko politiko. Nanovo vzplamteli srd proti vsemu, kar je nemško, približuje nehote Poljake drugim Slovanom. Slovanski problem postaja za Poljake najvažnejši. Stara poljska politika, ki ni poznala drugih Slovanov, se mora umakniti novi slovanski smeri med Poljaki. Stari grehi bodo pozabljeni. Ako se oklenejo Poljaki z istim žarom kakor Čehi onih slovanskih smotrov, ki se bodo popolnoma izkristalizovali šele v bodočnosti, potem znači to velik napredek slovanske misli. Kdo ve, ali ne bo nekak mejnik v tem oziru brutalni preobrat proti Poljakom v pruski politiki. In za to brutalnost bi morali biti prav hvaležni pruskim junkerjem.

Politične vesti.

Povišanje plač oficirjem. Zopet name-rava vlada vreči več milijonov v žrelo vojnega zmaja, a za šole in druge kulturne namene ni denarja. Že od novembra m. l. se pogaja vlada z različnimi strankami, in klerikalna krščansko-socialna stranka je bajé že pridobljena za novo nepotrebno obremenjenje države. Šele pred nedavnim časom so se zvišale oficirjem plače, a naša vlada hoče te plače zvišati iznova. Pomisliti pa je, da so že sedanje plače večje kakor le dostojne. Kadet 17 — 21 let, ki ima jedva par razredov srednje šole in ki je živel v kadetni šoli na javne troške, zasluži 45 K na mesec ter ima brezplačno vso hrano, stanovanje in vso obleko. Akademiki v teh letih še stradajo, juristi so v starosti 25 let brezplačni praktikantje in avskultantje, zdravniki v bolni-

zato, ker ga je morda grela v čelo in mu je zlezla preveč na oči.

„Dobro jutro,“ me je nagovoril z močnim glasom.

„Bog daj,“ odgovoril sem; „lepo jutro imamo, res,“ sem nadaljeval in gledal po ravnini, kamor se je zagledal tudi on, takoj, ko je bil stopil iz gozda.

Pes je skakal veselo zdaj k meni, zdaj k njemu, skočil je potem čez jarek v gozd, zalajal je in splašil vrane s smrek in priletel je ves vesel zopet iz gozda ter se podil po dolini ob jarku.

„Upam, da se že poznamo,“ je govoril dalje, „če se ne motim . . .“

„Da. In vi, gospod Seljak, če se ne motim?“

Tako se seznanjajo pri nas osamljeni ljudje izven krajev, kjer vladajo običajne občevalne forme. Segla sva si v roke in bila sva si kot stara prijatelja.

„Res, krasno jutro. Človeku ne da spati, posebno, če je kaj lovca v njem,“ je začel gospod Seljak.

„Da, skoraj bi se ne nagledal te lepote.“

„Jaz živim tu že celo večnost in vendar hodim vsako jutro in vsak večer sem gledat to čudovito krasoto. Zdi se mi, kot da sem kak

šnicah se pehajo zastoj ali za par grošev in suplentje se ubijajo 10 mesecev za boren adjutum. Lajtnant ima že 2600 K, nadporočnik dobiva okoli 3000 K, stotnik II. vrste 3700 K, I. stotnik pa 4000 K. Major pa dobiva že 10.000 K na leto! A če se pomisli, da v mirovnem času oficirji vsak dan vsaj 20 ur ničesar ne delajo, da imajo najlepše življenje na svetu, je očitno, da je zvišanje njih plač neutemeljeno. Samo za mornarico se zahteva letos za 11 1/2 milijona K več. Mi pa mislimo, da mora država skrbeti najprej za tisto, kar je najpotrebnejše, t. j. za šole, katerih manjka povsod. Dežele in občine nosijo neznosna bremena za zidanje šol, a država vidi le topove, uniformo, nove ladje in sijajno plačane častnike. Tudi za kmetijstvo, ki je zadolženo, bi morala storiti država več, in za obrtniški in obrtni stan bi bili vojaštvu namenjeni milijoni nujno potrebni. Tu je treba nujne pomoči! Kmetje, obrtniki in delavci trpé bedo, vojaštvo pa paradira in večina živi lehkomyiselno že sedaj. Zato imajo Madjari prav, da so proti povišanju oficirskih plač, in tudi naši poslanci naj mislijo na narod in njegove nujne potrebe.

Sumljivi znaki. Kakor je znano, so se pred kratkim udeležili člani obeh delegacij mornariških vaj ter so si ogledali mornarične zavode in delavnice v Trstu, Pulju in na Reki. Vojna uprava jim je pokazala vojne ladje, torpede, podmorske čolne, uprizorila je celo morskó bitko, a vse z namenom, dokazati jim, da treba avstroogrsko bojno mornarico pomnožiti in modernizirati. Skratka, izlet delegatov k naši bojni mornarici je imel namen, vplivati na njih vest ter jih pridobiti za dovoljenje velikega kredita v bojnomornarične svrhe. Že v kratkem je pričakovati, da nastopi vojna uprava z zahtevo, naj se dovoli toliko in toliko milijonov za nove naprave pri bojnem ladjevju in za nove utrdbé. Resnica je namreč, da se predstavljajo garnizije v bližino italijanske meje, da se utrjuje istrsko, dalmatinsko in furlansko obrežje ter da nameravajo tudi Trst zavarovati bolje z modernimi obrambnimi napravami. Vesti, da pridejo bataljoni v Postojno in Sežano, so več kakor čudne in jako sumljive. Da je Italija že pred leti napravila proti Tirolski in primorski meji prav izlahka vidne obrambne nasipe in prekope, je znano. Šovinistični italijanski pesnik Gabrielle D'Annunzio, bivši poslanec, govori v najnovejši svoji drami čisto jasno, da mora postati Adrija zopet benečanska in na nekem banketu so govorili te dni italijanski literati in žurnalisti jako neprikrito proti Avstriji. Ugledni in vladni listi v Italiji sicer z očitno nervoznostjo odrekajo tem govorom vsak politično resen pomen, a vendar priznavajo, da trozveza ni več trdna, nego da je le še bolj papirnata formalnost. Dunajski listi so zagnali zaradi drame „La nave“

mlad zaljubljenec. Človek se pomladi v mladi prirodi. Vi še niste dolgo tu?“ je vprašal.

„Ne. Prišel sem na zimo. Bolnikov in dela je bilo po zimi mnogo. Zdelo se mi je, da mora biti tu v dolini lepo na pomlad.“

„Da, lepota je to, in vsemu svetu neznana. Jaz je ne zamenjam z Bledom, dasi je tudi tam kot v raju.“

„Vsak kraj in vsaka stran sveta ima svojo posebnost in lepoto,“ sem govoril, kajti zelo sem včasih ljubil Bled, ko sem kot mladenič sanjal na njegovih ljubeznivih valovih.

„Da, videli boste, kako krasna bo pomlad v teh dolinah. Poletje ima na sebi nekaj veličastnega in večeri so v njem taki, da bi človek v njih postal pesnik. Zame je pač najlepša jesen; nekaj nedopovedljivega je v njej in krasen lov imamo in upam, če ste prijatelj prirode in lova, boste imeli isti užitek, kakor mi, pozabljeni Dolenjci.“ Zadnjo besedo je izpregovoril s ponosom.

„Upam, da,“ sem odgovoril, in oba sva gledala po dolini molče. Na njivah so se prikazali kmetje in nekje se je slišalo petje . . .

„Zimo smo imeli hudo,“ je začel zopet gospod Seljak, da bi se nadaljeval razgovor.

„Imeli ste zato gotovo lep lov,“ sem odgovoril, videč da je mož lovec z vso dušo.

pretiran bojazljiv vrišč, toda priznati treba, da postajajo razni znaki sila sumljivi in da morda nismo več daleč do resnega konflikta z Italijo, ki je zadnja leta gospodarsko zelo napredovala. Seveda do vojne pa vendarle še nekaj let ne pride, ker zanjo ni pripravljen ne ta ne oni sosed.

Rauch. Takoj pri svojem prvem nastopu je dal baron Rauch razumeti, da je absoluten vladar ter hoče biti vrhovni šef vseh odsekov deželne vlade. Nikakor pa ni možno zvedeti nič natančnejšega in temeljitejšega o temeljnih načelih, ki jih hoče izvesti v hrvatski avtonomiji. Iz njegovih govorov pa je očitno, da noče biti zastopnik hrvatske narodne misli in narodne neodvisnosti, nego da hoče biti mandatar Wekerlov. Zato ga odklanjajo vse narodne stranke in so mu tudi Srbi izrekli svojo nezaupnico. Gotovo je, da se tudi Rauch ne obdrži dolgo na banskem stolu.

Samohrvaški napisi. Na ukaz ministra Szaparyja so odstranili l. 1883. v Zagrebu na skupnih uradih samohrvaške napise in so jih nadomestili z madžarskohrvatskimi. Vsled demonstracij proti tem napisom so jih zopet odstranili in nabili na uradna poslopja table z grbi, ali brez vsakega napisa. Sedaj, po 25 letih je bila vlada primorana dovoliti zopet samohrvaške napise na mesto nemih grbov. Že Rakodeczay je obetal, da se izpolni Hrvatom ta zahteva in sedaj je vlada izpredvidela, da bi bila pozicija novega bana nemogoča, ako ne izpolni vsaj nekaj svojih obljub.

Trgovinska pogodba Avstro-Ogrske s Srbijo. Pogajanja za to pogodbo so že tako daleč dozorela, da se je nadejati dobrega konca. Na Dunaju so se sestali 21. t. m. avstrijski in ogrski delegati, ki vodijo trgovinska pogajanja s Srbijo, da se posvetujejo o novih predlogih srbskih delegatov. Vsekakor pride v kratkem času do definitivnega sklepa, kar je nujno želeli zlasti z ozirom na strašno draginjo mesa!

Štajersko.

Narodna stranka na Štajerskem agituje z mladeniško živahnostjo za svojega deželno-zborskega kandidata J o ž. Z d o l š k a. Veselje je gledati, koliko vztrajne delavnosti in agitačne sile je v tej mladi stranki. Ker nima narodna stranka doslej nobenega poslanca v dežel. zboru štajerskem, se odloči v četrtek, dne 23. t. m., ali bode zastopal okraje Celje, Vransko, Gornji-grad, Laško, Šmarje in Konjice narodni posestnik Jožef Zdolšek iz Hotunja pri Ponikvah, ali klerikalni kmet Terglav, ki ima samo en razred ljudske šole. Izvzemši nekatere občine laškega in konjiškega okraja, ki so sveži misli napredka še nepristopne, so se izrekli zaupniki narodne stranke v vseh prizadetih okrajih za

„Da, da, lova je bilo po volji. Navadil sem se puške, da ne morem ven brez nje. Spremljati me moraj celo na sprehodih. Sicer pa sem danes slišal petelina. Enkrat se lahko spravimo nanj.“

V tem je zalajal pes in pripodil celo jato vran po dolini; letele so čez reko na travnike.

„Sir,“ je zaklical gospod Seljak in pes je pritekkel, mahal z repom, plazeč se po tleh in se približal počasi gospodarju ter položil glavo k njegovim nogam.

„Lep pes,“ sem ga pohvalil in opazoval lepo žival. Tudi gospod Seljak je gledal s ponosom nanj.

„Samo za lov ni,“ je rekel.

„Je že star?“ sem vprašal, kot vsak človek, ki mu prvi hip manjka novih besedij za razgovor.

„Da. Doma je z onega gradu,“ in kazal je na grad, čegar ostarelo zidovje se je zdaj že precej pokazalo izza smrekovih vrhov. „No, pogledjte, kaka partija za slikarja! Temno zeleni gozd in za njim staro grajsko zidovje in ta stolp s senčnate strani v jutranjem solncu. Ta kontrast, kaka partija!“

Gledala sva proti gradu.

„Rajni graščak je bil moj prijatelj. Imel je celo vrsto psov. Bil je strasten lovec in je

Jož. Zdolška, ki ima gimnazijsko oliko, je bil več let župan in okraj. odbornik, govori dva jezika ter je dober govornik. Zdolšek pa tudi ni kandidat po milosti farovžev, ampak je bil postavljen svobodno od sloven. kmetov narodnega in naprednega mišljenja. „Lažikmetska zveza,“ ki jo vodijo kaplani, agituje z vso silo za nevednega Terglava, a trdno je upati, da zmaga Zdolšek.

Posojilnica v Celju. Posojilnična stavba v Celju, ki se je zanjo dolga leta bil boj med Slovenci in magistratom, je končno vendarle dovoljena. Poslopje bode imelo proti Kovaški ulici dve, drugod pa po tri nadstropja. Na Slovencih je sedaj, da prepotrebno hišo spravijo čim preje pod streho. V posloplju bo tudi večja slovenska kavarna.

V Spodnji Poljskavi na Pragerskem je otvorila „Prosveta“ svojo 27. javno ljudsko knjižnico. Slava temu vrlemu društvu!

Sestanek sloven. učiteljskih zastopnikov v okrajnih šolskih svetih Spodnjega Štajerja se vrši dne 2. febr. t. l. v Celju. Sklicalo ga je vodstvo „Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic.“ Namen tega shoda je, da se dogovore zastopniki učiteljstva glede enotnega postopanja in taktike, ki naj jo zavzamejo vbodoče v teh korporacijah. Doslej so učiteljski zastopniki — preveč molčali!

„Deutsches Haus“ v Celju na — puf! Znano je, kako beraško so se vedli spodnještajerski nemški kavalirji in s kolikerimi težavami so si skrpalji svoj celjski „Deutsches Haus“. 600.000 K je že požrla ta stavba, a 400.000 K je še dolga. Zgrajena je bila na puf pri celjski mestni hranilnici, ki mora izgubo na obrestih pokrивati s preostanki iz rezervnega fonda. Ti preostanki so se porabljali doslej na korist vsega mesta, a zdaj požre vse nemški grad spodnještajerskega renegatstva. Celjani so povišali najemninski vinar za 4 odstotke in marsikak delavec mora z britkostjo šteti zvišani davek v večjo slavo nemških velemogotcev. Celo graški „Arbeiterwille“ obsoja gospodarstvo celjskih Nemcev.

Slovensko trgovsko društvo v Celju priredi 2. svečana 1908 v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju plesni venček na korist fondu za ustanovitev trgovske bolnišnice in podporne blagajne za Spodnje Štajersko. Začetek ob 8. uri zvečer. K plesu svira polnoštevilna Celjska narodna godba.

Koroško.

Slovenščina na Koroškem se priznava! Aleluja! V deželi, kjer so vladali slovenski knezi in kjer stoji še danes kameniti sedež slovenskega vladarja, na Koroškem se slovenščina

ljubil pse nad vse. Lep pes, to je bilo njegovo največje veselje. Ko je umrl, se niso brigali več za pse in eden potomec njegove najlepše rase je še Sir... Da, zvesta žival. Sir, kajne?... Zadnje besede je govoril psu in ga potapljaj po glavi. Pes je skočil veselo po koncu, kot da je razumel gospodarjev govor in je ponosen ali na zgodovino svojega rodu, ali pa na gospodarjevo pohvalo. Začel je letati po bregu gor in dol v divjem veselju.

Šla sva z gospodom Seljakom dalje po dolini in sva prišla do broda.

„Obiščite nas,“ je rekel gospod Seljak, ko sva si pri slovesu stisnila roke. „Veselilo nas bo. Prave družbe mi nimamo in, kot se mi zdi, tudi vi ne. Smo pač v zapuščeni Dolenski“.

„Res, želim si večkrat družbe“...

„Prosim torej, obiščite nas; napravite nam veliko veselje. Pričakujemo vas kmalu.“

„Gotovo, pridem“...

Podala sva si še enkrat roke in se razšla.

Prepeljal sem se na brodu čez Krko. Jutro je bilo veselo in jasno. Solnce je bilo že ogrelo pokrajino. Ptiči so peli po drevju in se veselili pomladanskega dne. Nad poljem so peli škrjanci jutranjo pesem. V daljavi so se kazale vasi ob bregu in reka se je lesketala med grmovjem. Nekje se je čulo petje mladega pastirja...

do zadnjih časov ni priznava! Znano je, kako postopa železnica s slovenščino in najnovejši škandali na celovškem kolodvoru so nam še sveži v spominu. Koroški deželni odbor je dosledno vsiljeval občinam le nemške uradne dopise in zahteval tudi od povsem slovenskih občin nemškega uradovanja. Slovenske dopise obč. uradov je koroški deželni odbor vračal. In žalostno je, da so se dale slovenske občine terorizovati. Zdaj pa se je opogumila občina Sele nad Borovljami. Ker je deželni odbor zavrnil neki slovenski dopis, se je občina pritožila. Državno sodišče je razpravljalo o tej pritožbi ter je dokončno razsodilo, da je deželni odbor koroški kršil v državnem osnovnem zakonu zanjamo enakopravnost slovenščine, ker je vrnil dopis, pisan v deželnem slovenskem jeziku. Državno sodišče je izreklo obenem, da velja ta razsodba kot pravno veljaven ukrep, proti kateremu ni priziva. Po določbah § 19. drž. osnovnega zakona je slovenščina na Koroškem navaden jezik in imajo zato občine pravico, rabiti slovenski jezik v svojih dopisih in poročilih na vsa oblastva. Ta oblastva pa so dolžna, te slovenske dopise ne le sprejemati, nego jih tudi slovensko reševati. Občina Sele je izvojevala principijelno zmago, ki jo morajo zdaj porabiti vse slovenske občine na Koroškem. Deželni odbor mora uradovati slovensko! Naj bi se pošiljali vsi dopisi na vlado, dežel. odbor, na sodišča, na železnice i. dr. le v slovenskem jeziku. Ako bo vseh nad 30 slovenskih občin na Koroškem zavednih in vztrajnih v izrabljanju priznane nam jezikovne pravice, se mora pomnožiti slovensko uradništvo in Slovenci ne bodo trpeli v nobenem oziru toliko krivic, kakor so jih prav po pasje trpeli doslej! Dokazite Dunaju, da je Koroška še vedno tudi slovenska dežela!

Slovenska zmaga v Vernbergu pri Beljaku nas je navdala z novo nado, da Korošci še niso toli ugnani in narodno apatični, kakor se trdi o njih. Nasprotno, narodna zavednost in radikalnost se širi krepko. Trideset let so se Slovenci vojskovali, da bi si priborili občino Vernberg, ki leži na skrajni slovenski meji in v kateri gospodarji znani odpadnik Oraš. Ko so prišle občinske volitve, so se Slovenci vselej trudili, da bi vzeli to važno postojanko, a zmerom so propadli. Včasih se pa še volitve niso udeležili, vedoč, da je itak vsak poskus zopet zastoj. Letos so se zopet vzdignili, delali, navduševali, budili, govorili, kar so mogli. Naši voditelji so zbrali ob določenem trenutku svoje čete, jih peljali na volišče, medtem ko so doma žene-Slovenke molile za srečen izid. Po krutem boju, ki je trajal samo v tretjem razredu čez 6 ur, smo zmagali. Slovenci imajo 11 zanesljivih mož in nasprotniki le 7 mož. Nepopisno veselje je zavladalo med volilci in vsej občini. Stare žene in stari možje, ko so zaslišali to veselo novico, bili so do solz ganjeni. Pokazali so pa kmetje-volilci, kaj premore edinost, sloga in neumorno budenje in delovanje. Lahko so ti naši vrli kmetje v ponos in vzgled vrlemu slovenskemu Gorotanu. Bodimo tudi zanaprej eno sree, imejmo zmeraj oči odprte, dramimo še zaspane brate, razširjajmo ljubezen do naroda in domovine, in tako ni dvoma, prišli bodo za nas boljši časi, ko postanemo popolnoma gospodarji v lastni hiši in ne bomo več na svoji zemlji tuje! Nadejajmo se teh srečnih časov in zakličimo: Živeli, vsi vrli možje, še bolj slovenske žene, ki so svoje može zmerom navduševale za boj. Živela bratovska sloga!

Slovenski Korošci in Družba sv. Cirila in Metoda. Po zadnjem obnem zboru Družbe sv. Cirila in Metoda v Bohinjski Bistrici so začeli slovenski klerikalci izdajalsko in samomirsko gonjo proti tej družbi, ker sede v odboru tudi naprednjaki. Dasi so napredna društva zbrala doslej največ doneskov in so nabrali napredni listi največ daril, vendar hočejo klerikalci vladati v odboru! Klerikalci so zanesli to sramotno gonjo proti družbi tudi na Koroško in celo „Mir“ je začel pisati proti družbi. Proti odboru samemu, v katerem je tudi prošt Einspieler, pač ni mogel „Mir“ mnogo povedati, ker so v odboru znani delavni rodoljubi, katerim se samo to predbaciva, da niso klerikalci.

Pač pa je pisal proti družbi sami, ki je bila koroškimi Slovincem dosedaj zvesta prijateljica in kateri se imamo vendar mnogo zahvaliti. Zato je odbor družbe sv. Cirila in Metoda v svoji seji sklenil, naprositi katoliško politično in gospodarsko društvo na Koroškem, naj upliva vendar na „Mir“, da preneha z napadi na društvo. Družba bi v slučaju, da se jo napada naprej in da zato ne dobi nobenih prispevkov s Koroškega, morala ustaviti svoje delovanje na Koroškem. Nemška „Südmark“ in nemški „Schulverein“ delujeta z vso močjo, da ponemčijo Slovence na Koroškem, in moramo priznati, da se jim je to v mnogih krajih že posrečilo. Toda Nemci niso samo bolj požrtvovalni kot marsikateri Slovenec, oni tudi ne gledajo tako na to, kakega političnega prepričanja da je kak odbornik v teh društvih. Da je le strasten Nemeec, to jim zadoštuje. Ali je potem rodom Jud ali Slovan, krščen ali nekrščen, jim je zdaj že vseeno. Tudi klerikalni Nemci se hvalijo, da podpirajo Südmark in nemški „Schulverein“, ki vendar nista klerikalna. Samo pri nas Slovencih hočejo nekateri gospodje razdreti in uničiti vsako, še tako narodno društvo, ako niso kakemu politiku všeč kake osebe. V Slovencih je pač oseba vse, delo nič. A v tem oziru so vse stranke precej enake!

Na Koroški Beli so se začeli gibati Nemci in rogovilijo proti domačinom Slovincem. Pozivljamo Slovence vseh strank, naj nastopijo složno in združeno proti skupnemu sovražniku. Proti Nemcem moramo biti vsi Slovenci ena duša, eno sree! G. župnik Zabukovec z Jesenice je lepo označil to potrebo sloge z besedami: „Skregani bratje smo si podali roke. Kdor čuti slovensko, naj stopi v naše vrste, da rešimo lepe slovenske Jesenice!“ Slava! Tako govori Slovenec. Naj bi govoril vedno in povsod tako!

Primorsko.

Nemški „Schulverein“ na Goriškem vživa — kakor na Kranjskem in Štajerskem — posebno protekcijo v vladnih krogih. Poljedelsko ministrstvo je podarilo za lansko leto Schulvereinu potrebna drva iz erarskega gozda in isto se zgodi tudi letos. Kaj če bi se obrnila tudi Družba sv. Cirila in Metoda do poljedelskega ministra s prošnjo, naj ji podari vlada potrebna drva za slovenske ljudske šole naše šolske družbe? Kar je za Nemce prav, mora biti prav tudi za Slovence, tembolj še, ker snuje naša družba šole le med Slovenci za Slovence ter nima nikakih namenov, Nemce slovenizirati. Opozorjamo osrednje vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda na to dejstvo. Klin s klinom!

Goriška mestna občina proti Slovincem. Goriški mestni očetje imajo silen strah pred Slovenci. V kratkem času so kupili že osmo hišo, samo da ne bi prišla v roke Slovincem, ki se v zadnjem času — po mnenju Lahonov in Furlanov — v Gorici vse preveč šopirijo. Ko se je izvedelo, da je stara trgovska hiša A. Pavletiga v likvidaciji, so napredni Slovenci v Gorici hitro poskrbeli, da bi spravili lepo posestvo in trgovino v slovenske roke. Dobili so tudi izvrstnega moža, gosp. K. Megliča iz Ljubljane, ki bi bil to trgovino gotovo visoko dvignil in bi bil tudi sicer opora naprednih goriških Slovencev. Toda mestne očete je obsla velika bojazen, zbalii so se, da jih Slovenci, ki imajo v Gorici same najlepše trgovine, pomečejo sčasoma z mehkih občinskih stolcev; zato so se vtihotapili med kupčijo, katere pogodba je bila že sklenjena, a bi bila veljavna šele v par dneh, obljubili so 15.000 K več in trgovina je ostala v laških rokah. Seveda bodo Slovenci to trgovino strogo bojkotirali, česar se že boji konsorcij, ki je trgovino prevzel in se bržčas že kesa prenačljenega koraka.

Irredentovci — avstrijski patriotje. Puljski kamoristi javno koketirajo z Italijo in njih duše so polne ljubezni do laške države. Na Dunaju pa hkratu igrajo vladne lakaje. Zdaj so sprejeli avstrij. delegate kot najiskrenejši patriotje, dasi so šele predkratkim drzno demon-

strirali proti avstrij. vojni mornarici in Avstriji. Črnozolti revolucionarji in veleizdajniki — pač zaničljivo hinavska prikazen!

Tožba proti škofu Flappu v Rimu. Puljski prošt Zanetti in rovinjski župnik Rocco sta zatožila poreškopoljskega škofa Flappa pri sv. Stolici v Rimu zaradi njegovega nekrščanskega delovanja! Flapp je znan najstrastnejši sovražnik Slovanov. Kmalu bo minulo 25 let, odkar živi med Hrvati, ki so mu trn v peti. — Brezobzirno preganja škof Flapp hrvatski jezik iz cerkvâ, zapostavlja hrvatske duhovnike za italijanskimi ter za hrvatskimi renegati ter sploh postopa skrajno krivično s Hrvati, dočim Italijane povsod protežira. Flapp ravna prav khuenovski s svojimi podložnimi. V popolnoma hrvatskih župnijah so nameščeni italijanski ali renegatski duhovniki, ki seveda preganjajo svoje župljane in jim delajo na vseh koncih in krajih bridke krivice. Seveda: kakoršen gospd, take sluge! Da trpita pod takimi nestrpnimi razmerami največ cerkev, vera, moral, je popolnoma naravno. Narod je ogorčen, ne zahaja več v cerkev, ne sprejema zakramentov, ker jim daje prepirljiva, krivična ter Hrvatom sovražna duhovščina slabe vzglede. Seveda trpe pri tem tudi vzorni duhovniki, in čisto prav je, da je izvedela končno vendar tudi rimska stolica, kako izpolnjujejo njeni podaniki med Slovani svoje dolžnosti. Vprašanje je pa, jeli ni našla ta tožba — gluhih ušes. V čudnih časih živimo. Duhovniki tožarijo škofo pri papežu!

Kranjsko. Spominski večer Simona Gregorčiča.

„Glasbena Matica“ je priredila v Ljubljani dne 19. t. m. zvečer v „Narodnem domu“ pač najlepšo proslavo blagopokojnega pesnika, kar se jih je priredilo doslej. Slavnostni govor prof. dr. Ilešiča je bil ne le po svoji obliki, nego tudi po svoji vsebini res slavnosten, hkratu pa krasen govorniški čin čisto estetskega učinka. Govornik je docela pravilno in aktuvalno umestno naglašal, da nam mora biti Gregorčič kot pesnik rodoljubja in ljubezni do domovine večno drag, saj Slovenci še dolgo ali nikdar ne bomo smeli rogati se domovinskim čustvom. „Protirodoljubarstvo“, ki proglašja patrijotski idealizem za „pohujšanje“, je v današnji dobi obupnega boja Slovencev v jezikovnih mejah resnično patološki literaren pojav. Naj bi g. govornik svoj govor priobčil! Koncert je bil izredno bogat in sijajen. Zopet je nastopila „Gl. M.“ zmagovito kot naše najvzorneje delavno umetniško društvo. Vspored je obsegal 9 točk s 15 raznimi, 7 novimi moškimi in mešanimi zbori ter s solospeli tenorista viteza Cammarote in baritonista pl. Vulakovića. Čudili smo se, da je bilo treba za take solovske točke klicati dva pevca iz Zagreba. Ali res ne premore slovenska opera niti enega pevca, ki bi mogel uspešno nastopiti na ljubljanskem koncertu? To bi bilo vendar prežalostno. Zastopani so bili s svojimi skladbami gg. Jak. Aljaž, p. Hug. Sattner, R. Savin, Jos. Michl, A. Foerster, E. Adamič, A. Nedved in F. Vilhar, vsi le s kompozicijami po Gregorčičevem besedilu.

Aljažev moški zbor „Na bregu“ je efektivna, simpatična melodična skladba, žal, da se ne krije z viharnim besedilom. Zato pa je mojstrsko delo Aljažev moški zbor „Na dan!“ Skladba in tekst se tu docela skladata po duhu in značaju ter se zlivata v grandiozno celoto. Peta je bila s porazno bravuro! Sattnerjev mešani zbor „L a s t o v k a m“ ima pikantno originalne detajle ter vzbuja dojem virtuoznega orgljanja. Peta je bila vobče dovršeno, dasi ženski soprani niso ostali na višini. V splošnem se pa dojem petja ne sklada z melanholsko ubranostjo teksta. Savinov baritonski solo „P r e d - s m r t n i c a X V I I.“ je izdelan le v pevskem partu, a zanemarjen je klavirski part; zato vtisk ni bil harmonski. Sattnerjev baritonski solospjev „Z a o s t a l i p t i č“ ima čisto narodno melodijo, a žal, tudi nekaj obrabljenih in nesimpatičnih zaključnih fraz. Michl je očitno zelo mlad, zato pa tudi preveč smel skladatelj.

Kdor pa se loti Gregorčičeve „Č l o v e k a n i k a r!“ mora biti globok, zrel, bogat. Michl vseh teh lastnosti seveda danes še nima. Zato je podal s svojo novo skladbo sicer prav melodično in simpatično, da, tudi efektno pesem za baritonskega solista, — toda ta pesem je le pisan, zanimiv šarivari brez enotnega značaja in brez potrebne globine. Naravnost imponiral je novi mešani zbor H. Sattnerja „O n e v i h t i.“ S to ogromno skladbo je iznova dokazal župnik Sattner, da je velik samorasel umetnik, ki bi moral v široki svet izza samostanskih zidov ter bi potem vstvarjal dela prve vrste. Začetek tega mešanega zbora je dosti nejasen in celo medel; toda za tretjim refrenom „Zanesi nam“ zbor čudovito narašča ter se razvija uprav krasno. Od vzklika „Zastonj!“ dalje pa je skladba toli dramatska, slikovita in grandiozno polifonska, da je včinkovala naravnost kolosalno. Ta zaključek je bil vrhunec vsega koncerta. Zbor se je pel z občutno pieteto in zanosnostjo. — Nova Foersterjeva „N a š a z v e z d a“ (za tenor-solo) je težavna, komplicirana skladba, ki zahteva silnih višin in napora. Skladba kaže, da se staremu levu krempļji še niso izkrhali! Lu to nas veseli posebno. — Ljubezniva, povsem v narodnem duhu zložena je Adamičeva nova „P r i z i b e l k i“. Pristna uspavanka najprijetnejšega dojma. Pel jo je prav dobro Cammarota, ki pa je, žal, sploh slabo izgovarjal tekst. Ostale točke so bile že znane ter so se pele vobče imenitno in z očitnim namenom, doseči novih fines in čim več intimnih zvokovnih dojmov. Tako je bil ves ta koncert res dolga vrsta užitkov, za katere zahvaljamo „Matico“ in njenega neumornega, večno mladega vodjo Hubada.

Proti šoli! Bojno geslo slovenskih klerikalcev za deželnozborske volitve je torej: Proti šoli! V Kranju so postavljali te dni kandidata za kmetske občine Kranj-Škofja Loka. Kandidatoma sta bila proglašena državni poslanec Demšar in župan Zabret. „Slovenec“ poroča o tem shodu med drugim takole: „Neustrašeni (??) g. Kuralt iz Mavčič je priporočal poslancem S. L. S., naj se krepko potegujejo za skrajšanje šolske dobe v ljudski šoli, ki je ogromno breme za kmečko ljudstvo, pa — špirtu naj pot zapre v našo deželo! Umestna misel, ki naj bi se ponavljala po vseh naših shodih“... Kdo je ta „neustrašeni“ junak Kuralt, ne vemo; posebno bistra glava pač ne bo. Morda možiček nima več kot 2 razreda in njegove visoke študije ga očitno preveč ne tišče. Da smatra kak neizobražen kmet šolo za „ogromno breme“, pa radi verjamemo. Saj vemo, da še ni dolgo tega, ko so klerikalni kmetje smatrali „prokletega“ „šolmastra“ za največjega škodljivca ter so hodili le pridušaje se mimo šol. Toda ti časi so minili in večinoma spoznavajo tudi slovenski kmetje, da je učitelj največji dobitnik naroda in šole, prvi in glavni vir sreče in blagostanja. Pri vojaštvu, v tovarnah, v mestnih službah, zlasti pa v tujini čuti naša odrasla mladina obeh spolov ogromno korist šole. Brez šolske izobrazbe danes ne dobi človek niti najslabše službe, kajti že v vsakem stanu in tudi na najponižnejšem mestecu se dandanes zahteva, da znaš dobro pisati, čitati in računati. Analfabetje so zato že malone izmrli, a kjer še žive, se jim godi slabo ter so brez spoštovanja. Po vsem svetu se zahteva vedno več šole, vedno širše in temeljitejše izomike, le slovenski klerikalci hujskajo kmeta proti šoli in proti učiteljstvu! Za božjo voljo, ali so res že povsem zblazneli? Torej hočejo zopet na tisoče slovenskih analfabetov? A čemu? Da jih bodo lažje vladali in zlorabljali v svoje namene? I, seveda, kultura, ki izhaja iz dobrih šol, je največja sovražnica klerikalizma. Zato se klerikalci šol boje in jo sovražijo! Laž je vse njih zavzemanje za kulturne naprave, gola komedija, ki naj preslepi inteligenco. Sramota je, da na shodu v Kranju prisotni profesor Evgen Jarc ni zavrnil Kuralta in njegovo kurje duševno obzorje, sramota je za pedagoga, gimnazijskega učitelja, da se ni potegnil za šolo in

kulturo! Največji skandal pa je za vodilno in glavno glasilo S. L. S., za organ dr. Šusteršiča in vsega Slovenskega kluba, da proglašja z navdušenjem svoje geslo: Proč od šole! Pametni kmetje ne bodo podpirali stranke, ki jih hoče poneumniti ter pahnuti jih na kulturno stališče gluhonemcev.

Napredni volilci na Kranjskem so postavili za svojega kandidata dolenjskih mest g. notarja Ivana Plantana, bivšega agilnega in delavnega državnega poslanca, za mesto Idrijo pa g. Engelberta Gangla, učitelja na pripravnici in realki v Idriji, urednika „Učiteljskega Tovariša“ in „Zvončka.“ Za mesti Kranj in Loka kandiduje dosedanji deželni poslanec g. trgovec Ciril Pirc, za mesti Kamnik in Radoljica s trgovom Tržič pa g. odvetnik dr. Janko Vilfan. Za Notranjski mestni volilni okraj naprednjaki še niso določili kandidata. V trgovski in obrtni zbornici se kandidujeta dva naprednjaka, ki še nista določena. V ljubljani kandidujeta, kakor znano, odvetnika g. dr. Ivan Tavčar in dr. Karel Triller. Za vipavsko idrijski kmetski okraj kandiduje g. Kajetan pl. Premerstein. Slovenska gospodarska stranka misli postaviti za kandidata posestnika g. Rusa in g. Merharja za kočevsko-ribniški in velikolaški okraj. V nedeljo, dne 26. t. m. popoldne se vrši v ta namen v Ribnici ljudski shod. Narodnonapredna stranka pa skliče — kakor čujemo — shod zaupnikov v Ljubljano dne 2. febr. t. l.

Kmetska stranka na Notranjskem. V nedeljo dne 26. t. m. se vrši v Postojni glavno zborovanje „kmetske stranke za Notranjsko,“ v kateri so organizovani napredni kmetje, da se bore za pravi napredek svojega stanu. Glasilo te mlade stranke je „Notranjec“. Na ustanovnem zborovanju se sklene organizacijski načrt stranke, se izvoli osrednji in nadzorovalni odbor, se določijo okrožja posameznim okrajnim odborom ter se končno določijo kandidatje za prihodnje deželnozborske volitve. Mi to stanovsko organizacijo naših naprednih kmetov veselo pozdravljamo. Doslej se je delovanje „kmetske stranke za Notranjsko“ omejevalo bolj na postojnski okraj; zdaj pa se raztegne na vso Notranjsko. Osrednji odbor bode imel zastopnike vseh notranjskih okrajev.

Klerikalci v ribniškem okraju kandidirajo učitelja Jakliča in Bartola. Toda zavedni kmetje si postavijo druga kandidata in sicer iz svoje srede, kandidata, katerima bo volja naprednega kmeta najvišji ukaz. Tako se vname v ribniškem okraju časten boj zavednega kmeta proti brezobzirnemu klerikalnemu nasilstvu.

Kranjski Nemci za germanizacijo Slovencev. Nemški Schulverein vztrajno nadaljuje svoje delovanje za germanizovanje Slovencev. Ustanavlja vedno nove šole. Zdej hočejo Nemci ustanoviti svojo ponemčevalnico v Lazah pri Novem mestu, torej jedva uro pred vratmi glavnega središča slovenske Dolenjske. Šolske razmere v Lazah, kjer žive večinoma sami Slovenci poleg pesti Nemcev, so resnično težavne. Slovenski otroci zahajajo v šolo v oddaljene Šice, a nemška mladina še dalje v Čermojnice. V Lazah pa ni nobene šole! Tega je kriv v prvi vrsti okrajni, v drugi vrsti deželni šolski svet. Povsod manjka šol in za vsako enorazrednico je treba velike akcije. Nemci to zlorabljajo seveda. Ako se v Lazah res ustanovi nemška šola, ni dvoma, da bodo zahajali vanjo tudi slovenski otroci, samo da jim v mrazu in v vročini ne bo treba letati v Šice. Tako se bodo Slovenci germanizirali ter se bodo množili — Kočevci. Slovenski člani v c. kr. deželnem šolskem svetu naj bi se vendar življeje zanimali, kje je treba ljudskih šol, da nas vsled nemarnosti ne zaloti agilni Schulverein!

Gregorčičeve pesmi. Poročali smo že, da hoče Družba sv. Mohorja izdati za narod zbrane in izbrane Gregorčičeve pesmi in sicer jih uredi g. Anton Medved. Razni listi so se že oglasili, da ne kaže Gregorčičeve pesmi izbirati, ker to bi pomenilo le, da pritrjujemo še danes nazorom dr. Mahniča i. dr., da so

nekatero pesmi Gregorčiča vendarle pohujšljive in nemoralne. Ako dovolimo, da se poda le izbirek Gregorčičevih poezij, bodo klerikalni celoti prav lahko in smelo trdili, da je bila njih nekdanja „kritika“ vendarle pravična. Znano pa je, da Gregorčič te kritike nikdar ni priznal in da je do smrti ohranil v svojem sreju prepričanje, da niti ena njegovih pesmi ni pohujšljiva in narodu kvarna. Zato moramo braniti vsako vrsto Gregorčičevih poezij in ne smemo dovoliti, da se izpusti le ena pesem nesmrtnih pesmi našega Simona. Zato se povsem strinjamo z mnenjem nekega člankarja v poslednjem „Gorenjcu“ (z dne 18. t. m.), da bi bilo prav in obenem najlepši Gregorčičev spomenik, ako se izdajo iznova vse Gregorčičeve poezije v lepi ceneni ljudski izdaji ter naj se kot dodatek zbera vse Gregorčičeve pesmi, ki so razkrojene in doslej še ne zbrane. Zbera naj se vse Gregorčičeve pesmi, ki so bile priobčene v „Slovenskem Narodu“, „Ljubljanskem Zvonu“, sedanjem „Slovanu“ i. dr. ter naj se priobči tudi vsa rokopisna ostalina, seveda v kolikor je zrela za priobčitev. Ponatisneta naj se torej I. in II. zvezek Gregorčičevih poezij in vse doslej še ne zbrane ali še ne tiskane pesmi. „Predsmrtne“ ni treba ponatiskavati, ker so itak celotne. Nova zbrana dela Gregorčičeva naj bi založila Narodna založba v Ljubljani, ki doženi vse potrebno z dosedanjimi založniki, ter izdaj lično, a na preprostem papirju in brez napol praznih listov to knjigo za narod! To pa bi se moralo zgoditi nemudoma. Edini primeren urednik te zbirke bi bil seveda slovenski pesnik Aškerc.

Županom v Radoljici je bil iznova izvoljen skoraj soglasno g. dr. J. Vilfan. Glasovanja so se vzdržali le 3 klerikalci. Dr. Vilfan je delaven, demokratičen, z vsakomur ljubezljiv in vedno ljudomil mož. Za Radoljico, ki je bila še nedavno precej zanikarno mestece, je storil že mnogo. Glavna njegova zasluga pa je novi vodovod, ki ga je dognal jedva po naporu dveh let. Radoljica more postati središče gorenjskega tujskega prometa, za to poskrbi dr. Vilfan. Tudi v obč. odboru so vrli napredni možje: gg. Iv. Sartori (prvi svetovalec), Jos. Pogačnik, A. Praprotnik in O. Homan. Župan je tudi predsednik živahno delavnega zabavnega kluba v Radoljici, ki je naročen na celo vrsto časopisov ter prireja poučna predavanja in ljudske veselice. Ker imajo v Radoljici tudi svoj gledališki odsek, ki prireja dramske predstave, je videti, da se je za županovanja dr. Vilfana dvignilo tudi društveno in socialno življenje. Mrtvilo je izginilo in povsod se kaže narodno-zavedno in napredno delovanje.

Vitez Kaltenecker, solčni junak kranjske nemške kulture, ta blesteči Siegfried v vladni palači, slavni prijatelj slovenskega šolstva in učiteljstva, bo v kratkem avanziral. Ali pojde na Dunaj v ministrstvo ali postane kaj družega posebnega, skratka: njegove zasluge se poplačajo. Mi se tega veselimo in — čestitamo učiteljstvu! Bog ž njim!

Nove garnizije? Čuje se, da namerava vojna oblast 97. pešpolk v Trstu porazdeliti v bataljonih po Krasu in sicer v Postojno, Sežano in Razdrto, kjer bi bila nadomestna poveljstva. Ta odredba je pač dobrodošla dotičnim krajem. Toda kakšen namen ima vojna oblast, da se toli briga za Kras? Ali prijateljstvo z Italijo vendar ni toli trdno, kakor se zatrjuje? Čudno, čudno! Sicer pa vprašanje ni definitivno rešeno. Škoda, da je imela Postojna tako ne-

srečo s svojim vodovodom, ki je zdaj zopet docela zdrav.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja, da pošilja mnogo rodoljubov razne doneske družbi po poštnih čekovnih položnicah, ne da bi naznanili, kakšen donesek je ta denar. — Ker družba stremi po tem, da se knjigovodstvo vodi kar najuzorneje, prosi, naj se natančno navede namen doneskov.

Popotne ustanove za trgovske akademike je ustanovilo naučno ministrstvo. Prošnje je vlagati do 15. marca tega leta. Slovenci imajo menda le 15 trgovskih akademikov v Trstu, na Dunaju, v Pragi in Gradcu. Slovenci naj vlagajo svoje prošnje na kuratorije svojih akademij in naj se oglasijo pri državnih slovenskih poslancih!

Počitniške vseučiliške tečaje priredi Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani. Ako se zglašijo dovolj slušateljev, se prično ti tečaji že v prihodnjih velikih počitnicah. Oglasiti se je do konca aprila t. l. Predavalo se bode predmete: jezike, literaturo, zgovino, jugoslovansko umetnost in realistične stroke. Tako skrbi naše vrlo napredno učiteljstvo za svojo višjo izobrazbo in za svoj duševni napredek.

Književnost in umetnost.

Meško Ksaver: Na smrt obsojeni. Dramatska slika v 3 dejanjih iz življenja koroških Slovencev. V torek smo videli izvorno dramsko delo najsimpatičnejšega novelista v duhovniški suknji, župnika Meška iz Marije na Zili pri Beljaku. Znanе so velike vrline Meškovega pripovednega talenta, priljubljen in čišlan je Meško kot novelist, a drama ni epsko delo, in njegova usoda na odru je bila enaka usodi sovrstnika mu — Aškercu. Kdor hoče pisati za oder, mora pač oder dobro poznati odspredaj in odzadaj, mora imeti dramsko tehniko v mezinu, zakaj najlepši slog jezika in najpristnejša poezija še ne zadoščata za življenja sposobno dramo. Zato imamo toliko „knjižnih“ ali — kakor pišejo — „literarnih“ dram, ki niso za oder. Drame, ki ostanejo na odru brez vtiska in brez uspeha, pa sploh niso drame, nego le v dramski obliki pisane novele. Meško živi na deželi, zato gledaliških sredstev ne more poznati. In kot vedno pošten pisatelj, je sam zapisal pod naslov svojega dela „dramatska slika,“ ni pa zapisal niti „igra,“ niti „drama.“ Zato smemo presojati njegove „Na smrt obsojene“ le kot dramske slike, kar so v resnici. Na odru gledamo vrsto slik v dramski formi in te slike nam kažejo v istini nekatere strani obupnega boja koroških rojakov proti šolskim oblastvom, proti renegatom, proti korupciji in terorizmu. Vse to vidimo v jedrnatih Meškovih slikah, ki so zlasti mlada srca na-

vdušile. Ne dvomimo, da bodo Meškove „Na smrt obsojene“ z velikim uspehom igrali na naših eksponiranih mestih; v Ljubljani, žal, niso našle tistega razumevanja in sočustva, ki bi ga morale. Gotovo je I. slika najboljše in najmarljivejše izvršena. II. slika je višek tragičnega boja Slovencev in obenem tudi zaključek; III. slika je le še nekak epilog. Žal, da je cenzura vse delo razsekala in obrezala! Ako bi se bile igrale te slike v prvotni, že pred leti dovršeni obliki, bi bilo delo doseglo nedvomno tudi pri nas popolnejši uspeh. Da se to v torek ni zgodilo, tega pa ni kriv avtor, ki se je trudil, da je rešil vsaj idejo. In ta ideja je lepa, narodna, plemenita.

Magolič Srečko je razstavil svojo najnovejšo sliko v moderni maniri pod naslovom „Jubilejni most preko Ljubljanice.“ Od slike do slike opažamo velik napredek pri tem slikarju. Na tej novi sliki sta zlasti žarko večerno nebo in perspektiva ozadja izvrstno pogojena. To ni le spretnost, to je umetnost! Tudi voda pod mostom, ki je imenitno risan, je izražena realistično naravno. Celotni vtisk te večerne, a luči bogate slike je najugodnejši ter splošno ugaja. Doslej je g. Magolič še vse svoje veleznimive slike iz ljubljanske okolice prodal — Nemcem! Naj bi se rešilo vsaj to prelepo delo slovenskemu mestu!

Raznoterosti.

Iz malega raste veliko. Gostje znane gostilne v Pragi „u Fleku“ so zložili tekom leta 1907 za Šolsko Matico 4008 K 38 v, za druge narodne svrhe pa 5711 K 82 vin. In sicer je v tej gostilni prelepa navada, da dá vsak gost vsakokrat najmanj po dva vinarja za dobrodelne namene. Tako se je nabrala ta znatna svota. V isti gostilni se je nabralo po dveh vinarjih od l. 1880 do konca l. 1907 skupaj 100.144 K 60 vin. Tu vidimo, da vede vztrajno in sistematično nabiranje krajevarskih darov do najlepših uspehov. Vsekakor je to lep, posnemanja vreden zgled!

Poljaki in Nemci. Neki varšavski list poroča, da Poljaki z največjim uspehom bojkotirajo nemško blago, kar ima za nemško industrijo in trgovino prav občutne in neprijetne posledice. Vvažati se je začelo v večji meri gališko in rusko blago. Tudi so poslale med zatirane Poljake razne avstrijske, francoske in angleške tvrdke svoje potnike. Poljaki so vztrajni, zato bodo Nemce prav občutno izplačali za njih prešernost.

Nemška kultura je narodom izven Evrope v strah in trepet. Zdi se, da se v XX. veku zunaj Evrope prav tako boje Nemcev, kakor so se bali v srednjem veku Evropejci divjih Hunov. Saj pa postopajo Nemci po svojih kolonijah prav zverinsko. Nemška kolonialna sra-

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Podružnica v Spljetu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnica:
2.000.000 K

v Ljubljani

Res. fond:

200.000 K

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4½%

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek plačuje banka sama.

mota se kaže v vsej nagoti na kazenski razpravi, ki se je vršila vsled tožbe znanega bivšega komisarja drja Petersa zoper bivšega urednika lista „Kölnische Volkszeitung“ in zoper bivšega guvernerja Nove Gvineje pl. Beningsena zaradi žaljenja časti. Na razpravi se je med drugim prečitalo sledeče značilno pismo: „Najvažnejši dogodek je ta, da smo imeli državnega komisarja drja Petersa za gosta. Prišel je od Kilimandžara; spremljal ga je baron Pechmann. Imeli smo gospoda pri zajutruku in potem tudi pri obedu. Dr. Peters se pretirano zavzema za Vzhodno Afriko. Pripovedoval je, da dobi kuhinjski deček 150 udarcev, če poseže po sladkorju. Izpod 50 udarcev sploh ne začneja, češ, da se mora varovati prestiž. Pred kratkim je dal zamorskega fanta, ki ga je zalotil pri dekletu nekega oficirja, obesiti. To so vse njegove lastne pripovedi. Nekoliko dni pozneje se mi je poročalo iz Bamba, da je dal dr. Peters, ko mu niso prinesli dosti hitro vode, pretepsti vaške starešine. Ko je zahteval krme za svojega osla, pa je niso prinesli dosti hitro, je podtaknil enemu vaških starešin gorečo užigalko pod ustnice. Sluga je plačal petindvajsetino tega, kar sem jaz navadno plačeval, in ko se je mož pri njem pritožil, da se ga preslabo plačuje, mu je dal Peters naštetih 25 udarcev. Dejal je, če postane okrajni glavar v Tangi, da bo dal obesiti nekoliko domačinov ter pretepsti nekaj starešin. Strašne grozovitosti je spravila ta obravnava na dan. „Köln. Zeitung“ so namreč nastopile dokaz resnice, ki se bo pač docela posrečil ter je pokazal Petersa v strašni luči. Z vednostjo nemškega okr. zastopnika Petersa so zlorabljali zamorske deklice, kakor se jim je zljubilo; če so jim pobegnile, so jih nato, ko so jih zopet ujeli, kratkoma usmrtili. Neko vas, v kateri so zopet polovili ubegle zamorke, je dal Peters obstreljati z granatami. Nekaj deklet je dal Peters obesiti, ker mu niso bile popolnoma na uslugo. Obravnava se še vrši in spravi menda še mnogo lepих stvari na dan. Nemci so pač lahko ponosni na svojo toli slavljeno kulturo.

Žene!

Ako trpite na zastajanju krvi ali na podobnih bolezni, pišite pod naslovom: P. Ziervas, Kalk 245 pr. Köln ob Rennu.

Nekaj izmed več sto zahvalnih pisem:

Gospa B. v W. piše: „Najtoplejša zahvala, Vaše sredstvo je učinkovalo že po 5 dneh.“

Gospa L. v M. piše: „Vaše izvrstno sredstvo bom vsakomur priporočala, ga meni ne sme nikdar zmanjkati.“

Arhitekt S. v M. piše: „Za izvrstno in točno postrežbo moji ženi se Vam iskreno zahvaljujem. Učinek se je pokazal že po 3 dnevni vporabi popolnoma in vse se je izvršilo brez bolečin.“

Proti vposlatvi 1 marke (K 1:20, tudi v znamkah) razpošiljam knjigo: „Motenje perijode“ (Die Störungen der Periode) od dr. med. Lewis. Prospekt zastoj, poštnino je plačati.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. pošt. znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zadružne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog
K 11,060.929-20

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1906
K 11,325.728-62.

Denarni promet
K 50,486.935-14

Varnost hranilnih vlog je tudi zjamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4% z 1 1/2% na amortizacijo ali pa po 5 1/4% brez amortizacije; na menice po 6%. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

MARIBOR • Karčovin 138

IVAN LAMPRECHT ML.

Zavod svetlobnega slikateljstva in tovarna teh potrebščin se priporoča za

izdelovanje slik in vseh fotografiranih potrebščin

posebno se opozarja na svetlobno občutljive plošče v korist družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Najboljše delo, delu primerna cena!

Svoji k svojim!

Zahtevajte cenik!

Za vsako gospodinjo je najkoristnejše božično darilo „Original Singer-jev šivalni stroj“.

Pazi naj se, da se nakupuje samo v naših prodajalnah.

Naše prodajalne se vse poznajo po tem znamenju.

Kranj, Glavni trg 192.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Singer Co. akcijska družba za šivalne stroje v Kranju.

Pozor! S tem si dovoljujemo opozarjati svoje cenjene odjemalce pred šivalnimi stroji, ki jih ponujajo drugi kupčevalci pod imenom „Original Singer“.

Ker mi nikdar naših strojev na druge trgovce ne oddajamo, so ti k večjemu naši stari rabljeni ali iz tretje roke kupljeni, za katere pa mi ne moremo jamčiti in ne dati posameznih delov.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VEČBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJSA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s prilogi „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“. Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami. Knjigoveznica.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno.
12 malih ali 6 dvojnatih steklenic
ali 1 velika posebna steklenica
s patent. zamaškom K 5.—.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja,
poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.
Razpošilja le proti predplači ali
po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši
splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči za-
hvalnih pisem zastoj in franko.

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apothek
des
A. Thierry in Pregrada
bei Hochsch-Sauerbrunn.

**Zahtevajte „Naš List“
v gostilnah in kavarnah.**

Le „Zvezdna cikorija“

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovar-
niške družbe
„UNION“
za izdelovanje
najboljših ur
v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Ekspert.
Ceniki zastoj in poštnine prosti.
Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Schneider & Verovšek

Trgovina z železnino in stroji
na debelo in na drobno.

Ljubljana, Dunajska cesta 16

priporoča se za dobavo železnine vse vrste,
zlasti: orodje, stroje in motorje za roko-
delce, okove vse vrste za stavbe in po-
hišstvo, traverze, cement itd. Opozarjava na
Nitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev
iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

Kubična knjiga

ali hitri računar za trgovce z lesom (na
staro mero) K 3-20, s poštnino 10 v. več.

Kubična računica

(II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.

Nova kubična knjiga

ali hitri računar za trgovce z lesom, po
novi decimalni ali meterski meri. V pla-
tno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja,
pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si največjo zalogo **poljedelskih strojev**,
slamorenje, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in
preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih na-
grobnihih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak
čas po najnižjih cenah traverze,
železniške šine, cement in vse
druge stavbne potrebščine,
razno orodje, sesalke za vodo,
vino in gnojnico, vseh vrst
tehtnice in uteži in vse druge
v železninsko stroko spadajoče predmete.

Velika zaloga zlatih in srebrnih žep-
nih ur, stenskih ur, vsakovrstnih
optičnih predmetov. Zlatnine in sre-
brnine. Cene nizke.

Genovniki zastoj
in franko.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5.
poleg Mestne kuanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otroških čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izhera izgotovljene obleke
za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in
zobni prašek; redilne in posipalne moke za
otroke, dišave, toaletne predmete, fotogra-
fijske aparate in potrebščine, obvezila
sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za,
tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli
za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože)
semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte

povsod

„Naš List“

Prodaja na debelo.

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznano najboljša oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo
vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z
jako majhno množino pobarvati veliko površino,
razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža,
laka in steklarskega kleja.
Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Prodaja na drobno.

Hrup
vzbujajoče!

Namesto
18 K

samo
7 K

Krasna remontoir-
Gloria-

srebrna ura

s 3 močnimi pokrovi, bogato gra-
virana, natančno tekoča, 3 letno
jamstvo, proti povzetju

samo 7 kron

Tovarna za ure: Heinrich Weiss
Dunaj, XIV/3., Sechshäuserstr. 5/7.